

Del Romanticisme al Noucentisme. Els grans mestres de la filologia catalana i la filologia clàssica a la Universitat de Barcelona.
Aula Carles Riba.

L'Aula Carles Riba és un grup de recerca format per professors filologia catalana i de filologia grega de la Universitat de Barcelona, i dirigit per les doctores Montserrat Jufresa i Rosa Cabré, que vol dedicar-se a l'estudi de la pervivència de la tradició humanística a Catalunya i al conjunt d'Europa. El primer treball d'aquest grup va ser presentat en l'Aula Magna de la Universitat de Barcelona en un acte commemoratiu que es va celebrar el 14 de maig de 2003; en aquesta jornada solemne es van llegir o pronunciar els textos de què es compon aquest recull.

L'objectiu d'aquest estudi concret és destacar el paper cabdal d'un seguit d'estudiosos —set en total— que no solament van crear escola des de les seues càtedres, sinó que també van enriquir el panorama cultural català amb edicions de textos i col·laboracions en diverses publicacions. El període que ocupa aquest estudi s'estèn des d'una mica abans del retorn definitiu dels estudis universitaris des de Cervera a Barcelona el 1842, fins la dispersió que va provocar l'esclat de la Guerra Civil i la posterior instauració de la Dictadura franquista. Encara que les notícies biogràfiques no tenen la intenció de dibuixar el panorama polític i social d'aquestes convulses dècades, els autors, amb curts però adients esments als principals esdeveniments històrics, situen cada personatge dins de la seua època, i ens fan més entenedora la seua obra i la seua manera de pensar.

Els treballs del recull estan presentats per ordre cronològic; el primer, redactat per Jaume Pòrtulas, està dedicat a la figura d'Antoni Bergnes de las Casas (1801-1879), afrancesat i liberal, primer catedràtic de grec i després rector durant set anys de la restaurada Universitat de Barcelona.

El segon d'aquests veritables *homenots* —si se'ns permet d'utilitzar el terme encunyat per Josep Pla— és Manuel Milà i Fontanals (1818-1884), la valoració del qual està escrita per Carles Garriga. Remarca l'autor de l'estudi que Milà i Fontanals no va crear escola a Barcelona, sinó que aquell que més podria reclamar el nom de deixeble seu seria Ramon Menéndez Pidal, el mètode i els objectius del qual l'acosten a la línia de crítica historicoliterària del professor Milà.

El tercer personatge de què parla el recull és Josep Balari i Jovany (1844-1904), successor d'Antoni Bergnes en la càtedra de grec està redactar pel professor Pere J. Quetglas, que, amb fina ironia i encert classifica en tres apartats la tasca de Balari: com a taquígraf, com a hel·lenista i finalment com a romanista, llatínia i catalanista.

En quart lloc trobem, escrita per Jordi Malé, la semblança del professor Antoni Rubió i Lluch (1856-1937), que va ocupar una primera i efimera càtedra de literatura catalana al 1897.

El cinquè homenot d'aquesta sèrie de notables és Lluís Segalà, l'estudi del qual està redactat per Carles Miralles. Segalà, traductor d'Homer i membre del primer equip que va integrar la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, amb Maragall i Clascar, va redactar el 1916 un avantprojecte d'una col·lecció de clàssics que és l'antecedent directe de la Fundació Bernat Metge.

Sebastià Bonet és l'encarregat de redactar les notes sobre Pompeu Fabra, estudiant atípic i brillant, personatge clau de la cultura catalana del segle XX, la sisena figura il·lustrada amb aquesta publicació.

Joaquim Balcells, llatínia, fundador del Seminari de Filologia Clàssica, i que més tard va formar part amb Pompeu Fabra del Patronat que el 1932 va posar en marxa la Universitat Autònoma és el setè professor de què tracta el recull, i en compon la semblança Josep Lluís Vidal.

El darrer capítol està dedicat a Jordi Rubió i Balaguer, i havia estat encarregat a l'il·lustre Miquel Batllori, que va morir poc abans de la realització de la Jornada d'homenatge en què aquests treballs van ser llegits. És per això que els editors reproduïxen en aquest lloc el pròleg que el P. Batllori va escriure per al vuitè volum de les *Obres* del Dr. Rubió.

Al llarg de la lectura de l'opuscle veïem com, amb penes i treballs, es desenvolupa el modern sistema universitari, amb profunds canvis que reflecteixen les transformacions de la consciència cívica: és una constant la lluita per l'autonomia universitària, que culmina precisament amb la creació de la Universitat Autònoma de Catalunya, un projecte de renovació pedagògica que va ser escapat per l'esclat de la Guerra Civil. Altre punt que uneix gairebé totes les figures ací esmentades és la defensa de la cultura i llengua catalanes, però allò que sobretot comprèn i emociona d'aquests personatges és la seua capacitat per a interessar-se per qüestions

acadèmiques d'àmbit divers, que no sempre tenien a veure en el que avui en dia anomenariem «l'especialitat» de cadascú, i la voluntat de participar, quan calia, en la vida política del moment fins a nivells de compromís —n'és un exemple extrem l'empresonament de Fabra al vapor *Uruguay* durant els fets d'octubre de 1934— que mostren com les inquietuds intel·lectuals i la praxis cívica anaven inextricablement lligades en la vida professional d'uns mestres que van maldar, en major o menor mesura, per fer de la Universidad l'autèntica aula de debat i d'experimentació de la vida cultural del seu país.— JOSEP LLUIS TEODORO PERIS. *Universitat de València*.

